

Mattias Tesfayes tale ved Danmarks Lærerforenings Kongres

Taler

Mattias Tesfaye
Børne- og
undervisningsminister

Dato

20. september 2023

Sted

Tivoli Hotel & Congress Center,
København

Har I set Balladen om Kolonihaven? En miniserie på TV2?

Den handler om nabokonflikter i en nordjysk kolonihaveforening.

Mellem den gamle garde på den ene side, der ønsker pæne haver, socialt samvær over hækken og en dåsebajer i solen.

Og de nye unge i kolonihaven, der ikke har travlt med lugejernet, som ikke har tid til at deltage i den fælles arbejdsdag og hellere vil være sammen med børnene, end med bagerne.

Det skaber konflikt. Mistillid. Manglende forståelse. Gråd og bristede drømme. Og nedbrudte fællesskaber.

Jeg voksede ikke op i en kolonihave, men i et stort almennyttigt boligområde i en århusiansk forstad.

Med min bror og min mor. Vi var fattige.

Jeg kunne åbne køleskabet og tydeligt se, om vi var først eller sidst på måneden.

Kartoffelkur i 80'erne. Og vi kom sjældent på ferie.

Det kan lyde som en historie om en frygtelig barndom.

Men sådan oplevede jeg det ikke. Tværtimod. Det var faktisk en god opvækst.

Jeg gik i en rigtig god børnehave med et stort dejligt kuglerum og koloni.

Vi havde en fireværelses i en veldreven boligforening med fastelavn under vaskehuset.

I folkeskolen hjalp Lone og Jørn mig med bogstaverne og de fire regnearter.

Tre gange om ugen stod Chris mellem keglene i alt slags vejr og overbeviste os om, at netop vi 15 fodbold drenge skulle ende på landsholdet.

Jeg havde en avisrute, og senere fik jeg en læreplads i et lokalt entreprenørfirma, hvor både svende og mester opdrog mig i et fag med mange hundrede års traditioner.

Det var en god barndom.

Jeg er ligesom hundredetusinder af andre børn opvokset med nogle meget stærke velfærdsinstitutioner.

Et civilsamfund i verdensklasse. Gode fællesskaber.

I et land, hvor familier med overskud løfter børn fra familier med underskud gennem et progressivt skattesystem og frivilligt engagement.

Jeg er selv dybt bevidst om, at mit eget liv havde været meget anderledes, hvis jeg var vokset op i et land, hvor man ikke har denne samhørighed.

Hvor man ikke føler samme ansvar for hinanden. Hvor enhver må sejle sin egen sø.

* * *

Men noget i Danmark er under forandring. Jeg er sikker på, at mange af os fornemmer det. Ikke kun i den nordjyske kolonihave.

Der er små tegn mange steder i hverdagen.

Der var engang, hvor aftenens TV-avis var rammen om en fælles samtale på

arbejde næste dag.

Men public service er ikke, hvad det har været. Og færre abonnerer på avis.

I stedet sikrer algoritmer bag de sociale medier, at vi hver især præsenteres for nyhedsdækning, der matcher vores egne interesser, synspunkter, der ligner vores egne.

Det kaldes ekkokamre, og det polariserer.

Og så taler nogle forarget om salonerne i København. Mens andre taler nedladende om Udkantsdanmark.

Vi har sværere ved at se verden fra de andres perspektiv.

I de største byer har nogle tjent millioner alene på at eje et hus eller lejlighed.

Andre steder i landet står "til-salg"-skiltene tæt i indkørslerne.

Nogle steder kan den grønne omstilling ikke gå hurtigt nok, andre steder frygter man en ny CO2-afgift på landbruget.

Nogle steder står man med integrationen helt inde på kroppen, andre steder er kulturmødet stadig en eksotisk og akademisk diskussion.

Nogle føler sig som verdensborgere i den globale landsby, andre har stærke rødder gennem generationer i samme lokalsamfund.

I mandags kontaktede en bekymret borger Syd- og Sønderjyllands politi.

Han havde set en gruppe udlændinge på landevejen og blev mindet om, dengang de syriske flygtninge gik på motorvej - var asylkrisen startet igen?

Politiet sendte en hundepatrulje og konstaterede, at det blot var en skoleklasse fra Københavns nordvestkvarter, der var farende vild på Vesterhavsvej.

Skolebørnene vokser alle op i Danmark. Men hvilken del af Danmark?

Det er snart 100 år siden, at Mads Skjern kom til Korsbæk.

Vi skal ikke skrue tiden tilbage. Og som Poul Nyrup fortalte jer i går, var alting ikke bedre i gamle dage.

Samfundsudviklingen er grundlæggende god.

Men vi skal være mere opmærksomme på de sprækker, der viser sig i samfundet.

Vi skal passe på, at de ikke udvikler sig til kløfter.

Vi skal ikke ende i samme situation som Trumps USA, det Brexit-splittede England, gadekampenes Frankrig eller kolonihaveforeningen i Aalborg Øst.

Steder med splittelse. Mistillid til institutioner, mistillid til hinanden.

Folk, der taler forbi hinanden. Politik, der handler om at vinde over den anden del af befolkningen.

En offentlighed præget af polariserende medier og kulturliv.

Når sprækker bliver til kløfter, mister vi helt forståelsen for, hvordan de andre lever.

Og så mister vi også fornemmelsen for, hvad de mener, når de siger noget.

Det er farligt for folkestyret.

I sådan en kolonihave kan man ikke få fællesskabet til at fungere.

I sådan en forstad kan man ikke hjælpe de børn, der har brug for fastelavn under boligforeningens vaskehus.

I sådan et samfund kan populisme og splittelse hurtigt ødelægge den tillid, som det har taget generationer at bygge op.

* * *

Igen. Vi må ikke blive nostalgiske. Korsbæk er væk. Heldigvis.

Vi skal passe på med at romantisere fortiden.

For mig handler det om at se fremad.

Omhyggeligt at overveje, hvordan vi bygger et moderne fællesskab op i en tid med migration, sociale medier, generationskløfter og digitalisering.

Jeg tror, at foreningslivet har meget at byde på.

Jeg tror, at kunst og kultur bliver stadig vigtigere.

Jeg er meget glad for, at I valgte at uddele en pris til Ultra Nyt, fordi de leverer public service med kvalitet i børnehøjde.

Men jeg tror ikke, at noget får større betydning end folkeskolen.

Ingen anden samfundsinstitution har så stort et potentiale for at skabe et fælles grundlag for befolkningen.

Et sted hvorfra den fælles samtale kan starte.

Jeg troede i mange år, at det hed folkeskolen, fordi det var en skole for folket.

Først sent opdagede jeg, at begrebet folkeskole har en dobbeltbetydning.

Det er ikke kun folkets skole, men også skolen, der skaber folket.

Det enkelte barn dannes, når læreren træder ind i lokalet.

Men det gør den danske befolkning også.

I middelalderen var det kirken, der holdte skole med katekismus og fadervor.

Børnene skulle opdrages som et kristent folk under konge og Gud.

Så tabte vi nogle krige til prøjserne. Og så skulle skolen indad vinde, hvad

militæret havde tabt af territorie.

Og så fik vi retstavning, danmarkshistorie, højskolesangbog, Grundtvig og dansk sprog i stedet for latin.

Nu skulle børnene opdrages som danskere i en ny nationalstat.

Det gik fint lige til, at tyskerne startede endnu en verdenskrig, der endte i Holocaust.

Aldrig igen, sagde man bagefter og besluttede, at skolen nu skulle opdrage børnene som demokrater.

Og så smed man spanskrøret væk, mødte børnene som selvstændige borgere med elevråd og kage i klassens time.

Og det gik fint, indtil jeg kom i 4. klasse, og der pludselig landede en international undersøgelse, som sagde, at vi ikke læste bedre end vores jævnaldrende i eksotiske lande langt, langt væk.

Vi børn begyndte at måle og veje, hvad vi havde lært.

Og så handlede det hverken om at opdrage børnene som kristne eller som danskere eller som demokrater.

Nu var det vigtigste, at vi blev klogere end kineserne.

Og sådan har det nok været lige siden. Nogle har kritisk kaldt det konkurrencestatens skole.

Men uanset tidens pædagogiske og ideologiske modeluner, så er det først og fremmest folkeskolen.

Både en skole for folket, og en skole der skaber folket.

Og jeg er - trods kritik, bøvl og ballade - grundlæggende optimist på folkeskolens vegne.

Fordi: Hvert år til august træder en ny årgang ind over dørrinnet.

Her møder de H. C. Andersen. Måske Newton. Modstandsbevægelsen. Og primental. Jeg elsker primental!

Og hvert år til juni træder en ny årgang ud over dørrinnet.

Ud i den danske kolonihave.

Fortrolig med dansk kultur, med forståelse for andre lande og kulturer og for menneskets samspil med naturen - som der så smukt står i formålsparagraffen.

En befolkning, der på denne måde opdrages med respekt for demokrati og videnskab.

Med nysgerrighed og forståelse for andres liv og holdninger.

Sådan et folk ender ikke i splittelse.

Sådan en kolonihave holder sammen.

Sådan en forstad kan hjælpe alle små drenge og piger med halvtomme køleskabe godt igang med livet.

* * *

Så jeg er grundlæggende optimist.

Men fordi tendenserne i tiden har en tendens til at splitte, så er der behov for at besinde sig endnu mere på alt det, som samler os.

Her tænker jeg som sagt først og fremmest på folkeskolen.

Det er med alt dette i baghovedet, at regeringen i den nærmeste fremtid vil fremlægge vores bud på et kvalitetsprogram for folkeskolen.

En række forslag til styrkelse af folkeskolen, udarbejdet efter dialog med blandt andet Danmarks Lærerforening og de andre parter i Sammen om Skolen.

Og med et ønske om at fortsætte dialogen om kvalitetsprogrammet i Sammen om Skolen.

Her diskuterer jeg meget gerne afgrænsede emner: Støtten fra PPR, antallet af eksamener i 9. klasse, meritlæreruddannelsen, nedslidte faglokaler.

Skoledebatten kan ikke altid være højtravende.

Den må også være konkret.

Men når jeg i dag har valgt at tage udgangspunkt i en TV-serie om kolonihaven, er det fordi jeg mener, det er nødvendigt at flyve lidt op i helikopteren og huske folkeskolens centrale rolle i samfundet.

Og dens mulighed for at bygge bro over de sprækker, der ellers risikerer at udvikle sig til kløfter i samfundet.

Derfor: Når vi kommer til at foreslå en slankning af læreplanerne.

Så er det for at finde ind til kernestoffet og droppe de alt for mange abstrakte mål, der ikke understøtter en levende undervisning, der kan skabe fortrolighed med det danske samfund og forståelse for andre kulturer og menneskets samspil med naturen.

Det er for at skabe et fagligt rum i skemaet, som lærerne kan bruge til at prioritere i stoffet og skabe plads til fordybelse.

Når vi kommer til at foreslå en udskoling med mere tid til praktiske og kreative fag, så er det ikke, fordi vi vil lokke flere unge i retning af håndværksuddannelser.

Så er det fordi, at folkeskolen skal levere hele vores kulturhistorie videre - det gælder både de humanistiske, naturvidenskabelige, håndværksmæssige og æstetiske kundskaber og færdigheder.

Forudsætningen for sammenhængskraft på tværs af landsdele og kulturelle baggrunde og indkomst er et bredt dannelsesideal.

Jeg mener rent faktisk, at Harald Bergstedts sang om lærkereden, der findes på en hede, er almen dannelse. Ligesom at kunne koge kartofler og svømme brystsvømning.

Vi behøver ikke alle være professorer i biologi.

Men et minimum af viden vaccinerer os imod konspirationsteoretikere, der mente, at Søren Brostrøms anbefalinger under epidemien var købt og betalt af CIA.

Vi behøver ikke, at alle blive dansklærere, men H.C. Andersens eventyr skal også være skraldemandens ejendom.

Geografi er også væsentligt for Mohammed, der er faret vild på Vesterhavsvej.

Vi kommer til at se på, hvordan lærerne i folkeskolen kan støttes mere og blive bedre klædt på til at håndtere børn med særlige behov.

Vi kommer til at invitere flere akademikere ind som undervisere i folkeskolen og prioritere, at de kan få merituddannelse i en voksen alder.

Vi kommer til at foreslå markant færre centrale bindinger og dermed mere lokal frihed.

Vi har mange forslag på vej.

Og jeg er udmærket klar over, at ny politik uden nye penge er noget nær det sidste, som folkeskolen har brug for.

Hvis en mere praktisk skole ikke skal være ren teori, skal der også være råd til ordentlige faglokaler.

* * *

Det handler alt sammen om at styrke folkeskolen.

At realisere, hvad der står i formålsparagraffen.

Ikke for skolens skyld. Men for kolonihaveforeningen og resten af samfundets skyld.

I en erkendelse af, at vi lever i en tid, hvor der skal bygges broer i vores land.

Vi lever i en tid, hvor det vigtigste ikke mere er at være klogere end kineserne.

Det vigtigste er at være nysgerrige på naturen og på videnskaben og på hinanden.

At være solidt rodfæstet i sin egen kultur, som forudsætning for at kunne forstå andre.

Det kan man holde lange taler om. Man kan også sige det lidt kortere:

Man kan forklare, hvem der betaler prisen, hvis fællesskaberne braser sammen.

Hvis fodboldklubben pakker keglene væk og lukker ned, fordi ingen vil være frivillige trænere.

Hvis halvdelen af et lokalområde giver op på folkeskolen og i stedet vælger den private.

Hvis det almennyttige boligområde udvikler sig til et udsat boligområde.

Jeg ved godt, hvem der taber.

Det gør en dreng i en forstad.

Det er derfor jeg ønsker en styrkelse af folkeskolen.

Og det er derfor, at jeg er så grundlæggende lykkelig for, at vi i Danmark har en stærk fagforening for skolelærere, som vil noget med skolen, og dermed vil noget med samfundet.

Og som fylder flotte 150 år næste år. Sammen om skolen! Mere af det!

Tak for ordet.

Kilde

uvm.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Politisk tale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mattias-tesfayes-tale-ved-danmarks-laererforenings-kongres>